

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 295/2019-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti RECLAIM, a. s., Staromestská 3, Bratislava, IČO 46076760, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Babčaníkom, Alžbetin Dvor 1348, Miloslavov, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 CoE 120/2017 z 31. júla 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Oboer 35/2018 z 31. mája 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti RECLAIM, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti RECLAIM, a. s.,

Staromestská 3, Bratislava, IČO 46076760 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 CoE 120/2017 z 31. júla 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Oboer 35/2018 z 31. mája 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní v exekučnej veci sťažovateľky ako oprávnenej proti povinnej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinná“) vedenej na Okresnom súde Prievidza (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 15 Er 2719/2013 si sťažovateľka vymáhala svoju pohľadávku judikovanú zmenkovým platobným rozkazom, ktorý bol vydaný na základe zmenky vystavenej z dôvodu zabezpečenia plnenia z úveru na základe zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere. Sťažovateľka v súlade s novelou zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) prijatou zákonom č. 438/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, v zákonom ustanovenej lehote doplnila návrh na začatie exekúcie o rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinnou. Uznesením sp. zn. 15 Er 2719/2013 zo 16. marca 2017 okresný súd exekúciu zastavil s odkazom na § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku.

3. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, v ktorom rozporovala existenciu podmienok pre zastavenie exekúcie. Napadnutým uznesením krajského súdu bolo rozhodnutie okresného súdu o zastavení exekúcie potvrdené.

Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a ktorého prípustnosť bola preukázaná aj rozhodovacou praxou najvyššieho súdu. Najvyšší súd však dovolanie

sťažovateľky odmietol, aplikujúc § 202 ods. 4 Exekučného poriadku, ktorý vylučuje dovolanie proti uzneseniu v exekučných veciach začatých od 1. apríla 2017.

4. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd pri aplikácii § 202 ods. 4 Exekučného poriadku pochybil, pretože uvedené ustanovenie aplikoval v priamom rozpore s prechodnými ustanoveniami k novej právnej úprave Exekučného poriadku účinnej od 1. apríla 2017, podľa ktorých exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017. S poukazom na uvedené sa exekučné konanie vedené pod sp. zn. 15 Er 2719/2013 naďalej spravuje ustanoveniami Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, a preto je aplikácia § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v danej veci zo zákona vylúčená. Podľa sťažovateľky *„zákonodarca žiadnu výnimku z uplatňovania všeobecného prechodného ustanovenia vo vzťahu k opravným prostriedkom proti rozhodnutiam súdu v exekučných konaniach neurčil, potom právne predpisy účinné do 31.03.2017 je nevyhnutné aplikovať aj na všetky opravné konania uskutočňované v rámci exekučných konaní, začatých pred 01.04.2017. Na tomto mieste tiež zdôrazňujeme, že Exekučný poriadok v znení účinnom do 31.03.2017 použitie dovolania ako (mimoriadneho) opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu v exekučnom konaní nevylučoval.“*. Z tohto dôvodu právny názor najvyššieho súdu v napadnutom uznesení vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, keď opravné konanie chápe ako samostatné konanie existujúce mimo exekučného konania.

Sťažovateľka pri podaní dovolania vychádzala zo skoršej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (napr. uznesenia sp. zn. 3 Oboer 1/2017, sp. zn. 3 Oboer 5/2017, sp. zn. 3 Oboer 10/2017, sp. zn. 3 Oboer 15/2017), v ktorej najvyšší súd konštatoval, že vzhľadom na prechodné ustanovenie § 243h ods. 1 Exekučného poriadku sa na exekučné konania začaté do 31. marca 2017 nevzťahuje § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017. Tento právny názor plne akceptoval aj ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 45/2018, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť ako neprípustnú z dôvodu nevyužitia možnosti podať dovolanie. Pokiaľ senát najvyššieho súdu konajúci v exekučnej veci sťažovateľky dospel k odlišnému právnemu názoru od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutiach iného senátu najvyššieho súdu, mal postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu najvyššieho súdu podľa § 48 CSP. Sťažovateľka poukázala

aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 550/2018, ktorým ústavný súd prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť v obdobnom prípade.

Sťažovateľka zastáva názor, že odmietnutie jej dovolania najvyšším súdom podľa § 202 ods. 4 Exekučného poriadku, teda na základe vedomej aplikácie nesprávneho právneho predpisu, nemožno kvalifikovať inak ako odmietnutie spravodlivosti a porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka uviedla, že toto rozhodnutie je arbitrárne a nie je riadne odôvodnené, pretože krajský súd sa nevysporiadal s konkrétnymi podstatnými tvrdeniami sťažovateľky uvedenými v odvolaní. Krajský súd podľa sťažovateľky nesprávnym procesným postupom spočívajúcim v zastavení exekúcie bez splnenia zákonom ustanovených podmienok porušil jej základné právo na súdnu ochranu. Tým, že krajský súd neskúmal, či okresný súd v konaní o zastavení exekúcie prihliadol na všetky sťažovateľkou navrhované dôkazy, vec nesprávne právne posúdil a rozhodol v rozpore s ustanoveniami Exekučného poriadku.

6. Sťažovateľka v odvolaní tiež namietala, že okresný súd ignoroval zákonom ustanovené účinky právoplatnosti a vykonateľnosti exekučného titulu, a tiež argumentovala rozporom konkrétnych ustanovení Exekučného poriadku s ústavou a ich retroaktívnym pôsobením. Právne posúdenie namietanej retroaktivity odvolacím súdom je podľa sťažovateľky v rozpore s ustálenou praxou najvyšších súdnych autorít (napr. nález sp. zn. PL. ÚS 115/2011). Sťažovateľka tiež argumentovala, že zákonom č. 438/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, zákonodarca nariadil opätovný prieskum všetkých exekučných titulov vyplývajúcich zo zmenky, ktoré boli vydané pred účinnosťou tohto zákona, a uložil oprávnenému pod hrozbou zastavenia exekúcie opätovne vecne obhajovať už raz judikovaný nárok. Dôsledky zásahu zákonodarcu si podľa sťažovateľky vyžadujú konkrétne odpovede na podstatné právne argumenty. Sťažovateľka tiež uviedla, že dotknutá právna úprava zlyháva pri testoch legality, legitimacy, ako aj proporcionality, ktoré aplikuje ústavný súd pri posudzovaní súladu právnych

predpisov s ústavou. Podľa názoru sťažovateľky právna úprava zabezpečujúca ochranu spotrebiteľa nemá a nemôže byť odrazom svojvôle zákonodarcu a musí rešpektovať základné princípy právneho štátu. Podľa sťažovateľky dotknutou novelou Exekučného poriadku dostali exekučné súdy právomoc silnejšiu, akou disponuje ústavný súd, pretože dostali právomoc vecne preskúmať právoplatné a vykonateľné súdne rozhodnutia v prostredí vykonávacieho konania, teda bez návrhu, bez pojednávania, bez možnosti účastníkov vyjadriť sa. Sťažovateľka zdôraznila, že záujem na ochrane spotrebiteľa nie je a nemôže byť nadradený základným právam a slobodám a základným princípom právneho štátu zakotveným v ústave, a preto zákonodarca nemôže narušiť právnu istotu nastolenú právoplatným rozhodnutím súdu. Ustanovenie § 243f Exekučného poriadku tak odporuje zákazu retroaktivity a princípu právnej istoty, ktoré pokiaľ nerešpektoval zákonodarca, mali ich zohľadňovať všeobecné súdy pri svojom rozhodovaní.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo spoločnosti RECLAIM, a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.05.2019, sp. zn. 4Oboer/35/2018 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 31.07.2017, sp. zn. 4CoE/120/2017 porušené BOLO.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.05.2019, sp. zn. 4Oboer/35/2018 a uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 31.07.2017, sp. zn. 4CoE/120/2017 sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR a Krajský súd v Trenčíne sú povinní zaplatiť spoločnosti RECLAIM, a. s. náhradu trov konania vo výške 832,18 Eur.“

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

14. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde a sťažovateľka je v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky uznesením krajského súdu

16. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu

k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

17. Jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 156/04, II. ÚS 695/2014).

18. Z predloženého uznesenia krajského súdu vyplýva, že bolo vydané 31. júla 2017. Sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala 27. októbra 2017 dovolanie, v nadväznosti na čo odvíja lehotu na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu krajského súdu odo dňa doručenia uznesenia najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu, t. j. od 16. júla 2019.

19. Ústavný súd opakovane uvádza, že v prípadoch uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť, je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, IV. ÚS 58/2011). To však neplatí v prípadoch, v ktorých je neprípustnosť dovolania daná *ex lege*, kde dovolanie nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (III. ÚS 674/2014, II. ÚS 462/2018, I. ÚS 312/2019).

20. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemôže vysloviť záver o splnení podmienky stanovenej § 124 zákona o ústavnom súde, teda že ústavná sťažnosť proti napadnutému uzneseniu krajského súdu bola podaná včas, z dôvodu, že v danom prípade neexistuje ani teoretická zákonná možnosť prípustnosti dovolania, ktoré bolo podané proti

napadnutému uzneseniu krajského súdu. V predmetnej veci bola prípustnosť dovolania *ex lege* vylúčená priamo § 202 ods. 4 Exekučného poriadku.

21. V danej veci lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z 31. júla 2017 začala plynúť právoplatnosťou tohto rozhodnutia (18. októbra 2017, pozn.). Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť 13. septembra 2019, teda v čase, keď nepochybne uplynula dvojmesačná lehota podľa § 124 zákona o ústavnom súde.

22. S poukazom na uvedené tak v okolnostiach daného prípadu nemožno dovolanie považovať za účinný prostriedok nápravy slúžiaci ochrane práv sťažovateľky zaručených jej ústavou, v dôsledku čoho lehotu na podanie ústavnej sťažnosti nemožno odvíjať od právoplatnosti dovolacieho rozhodnutia, ale od právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, čo má za následok skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola sťažovateľkou podaná oneskorene (obdobne I. ÚS 88/2019, I. ÚS 312/2019).

23. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu pre namietané porušenie označených práv v súlade s § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu

24. Podstata ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu spočíva v tvrdení sťažovateľky, že najvyšší súd nesprávne aplikoval časovú pôsobnosť § 202 ods. 4 Exekučného poriadku účinného od 1. apríla 2017, ktorý sa vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu nemal použiť, keďže exekučné konanie začalo za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy. Dovolanie sťažovateľky bolo odmietnuté ako neprípustné, pretože podanie dovolania proti uzneseniu vydanému v exekučnom konaní je vylúčené.

25. Ústavný súd konštatuje, že pri uplatňovaní právomocí v zmysle čl. 127 ústavy nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, z novších napr. II. ÚS 206/2015, I. ÚS 41/2019).

26. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery najvyššieho súdu v ňom uvedené je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým uznesením.

27. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú.

Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 389/09, III. ÚS 288/2016).

28. Je nepochybné, že do obsahu práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania (strane sporu) poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo.

29. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na relevantnú právnu úpravu vzťahujúcu sa na prípad sťažovateľky. Z § 2 CSP vyplýva, že podľa tohto zákona sa postupuje, ak je daná právomoc súdu, pokiaľ Civilný mimosporový poriadok, Správny súdny poriadok alebo iný zákon neustanovuje inak. Z hľadiska právnej úpravy prípustnosti dovolania sa „iným zákonom“ v zmysle § 2 CSP rozumie aj Exekučný poriadok.

30. Podľa § 202 ods. 4 Exekučného poriadku (účinného od 1. apríla 2017) dovolanie ani dovolanie generálneho prokurátora proti uzneseniu vydanému v exekučnom konaní nie je prípustné.

Podľa prechodného ustanovenia k úpravám účinným od 1. apríla 2017, konkrétne podľa § 243h ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku, ak tento zákon v § 243i až § 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017.

31. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Inými slovami, posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku (resp. Exekučného poriadku), ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľky. Pre neprípustnosť dovolania najvyšší súd ani nemá právomoc preskúmať dôvodnosť dovolania z hľadiska dovolateľom namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (III. ÚS 226/2017).

32. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (I. ÚS 145/2010, III. ÚS 276/2018).

33. *Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol:*

„V tu posudzovanej veci je dovolaním oprávneného napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, č. k. 4CoE/120/2017-75, vydané dňa 31. 07. 2017, teda už za účinnosti ust. § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v znení novelizovanom zákonom č. 2/2017 Z. z., ktoré vylučuje prípustnosť dovolania proti rozhodnutiam vydaným v exekučnom konaní. Dovolanie oprávneného zo dňa 26. 10. 2017 bolo podané na príslušnej pošte dňa 27. 10. 2017 a prvoinštančnému súdu bolo doručené dňa 30. 10. 2017 (č. 1. 83).

Vo vzťahu k riešeniu otázky aplikácie ust. § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 01. 04. 2017, na dovolacie konanie zaujal najvyšší súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (porovnaj uznesenia najvyššieho súdu, sp. zn. 8ECdo/17/2017 z 20. 12. 2017, sp. zn. 3ECdo/16/2017 z 12. 12. 2017, sp. zn. 5Oboer/25/2018 z 20. 01. 2019, sp. zn. 2Oboer/13/2018 zo 04. 12. 2018 a sp. zn. 6ECdo/15/2017 z 27. 09. 2017) záver o potrebe použitia princípu okamžitej aplikability uvedenej právnej normy. Uvedený záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uzneseniach, sp. zn. II. ÚS 185/2018 z 12. 04. 2018, sp. zn. III. ÚS 276/2018 zo 17. 07. 2018 a sp. zn. I. ÚS 281/2018 z 15. 08. 2018 a náleze, sp. zn. I. ÚS 259/2018 zo 14. 11. 2018.

Z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané a dovolacie konanie bolo začaté až po nadobudnutí účinnosti novely Exekučného poriadku, ktorá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiam vydaným v exekučnom konaní výslovne vylučuje, najvyšší súd dovolanie oprávneného podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.“

34. Najvyšší súd poukázal na to, že § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v prechodnom ustanovení vo vzťahu k opravným konaniam, teda ani k dovolaciemu konaniu, neurčil žiadne pravidlo a keďže uznesenie krajského súdu, ako aj uznesenie najvyššieho súdu boli vydané už za jeho účinnosti, je potrebné vychádzať z princípu jeho okamžitej aplikability.

35. Ústavný súd uvádza, že najvyšší súd v súvislosti s okamžitou aplikabilitou § 202 ods. 4 Exekučného poriadku viacerými rozhodnutiami (napr. sp. zn. 6 ECdo 3/2017, 6 ECdo 7/2017, 6 ECdo 9/2017, 6 ECdo 11/2017, 6 ECdo 13/2017 a najmä sp. zn. 6 ECdo 15/2017, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2018) judikoval, že jej použitie je nevyhnutné, ak sú kumulatívne splnené dve podmienky. Dovolanie musí byť podané (dovolacie konanie začaté) a zároveň rozhodnutie, proti ktorému dovolanie smeruje, musí byť vydané za účinnosti „novej“ procesnej úpravy Exekučného poriadku účinnej od 1. apríla 2017. V prípade sťažovateľky tieto podmienky zjavne splnené boli.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 ECdo 15/2017 z 27. septembra 2017 došlo súčasne k ustáleniu právneho názoru najvyššej súdnej inštanície všeobecného súdnictva na otázku prípustnosti dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí podľa § 421 ods. 2 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým do 31. marca 2017 rozhodol o odvolaní proti uzneseniu exekučného súdu o zastavení exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku tak, že prípustnosť dovolania je vylúčená. Predmetné rozhodnutie podľa názoru ústavného súdu predstavuje judikatúrny smer, ktorý síce nie je formálne záväzný, ale nie je ani bez normatívneho významu pre ďalší vývoj rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu, ktorá sa už prejavila v súdnej praxi (I. ÚS 312/2019).

36. Podľa judikatúry ústavného súdu účelom princípu okamžitej aplikability procesných noriem, teda použiteľnosti „nových“ procesných ustanovení na konania začaté a prebiehajúce podľa „starej“ úpravy, je zabezpečiť taký procesný priebeh jednotlivých konaní, ktorý nepripúšťa alternatívne a v dôsledku toho sporné výklady pre časovú pôsobnosť príslušných predpisov alebo ich jednotlivých ustanovení (II. ÚS 185/2018, I. ÚS 281/2018).

37. Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti opakovane dospel k právnemu záveru o neprípustnosti dovolania v exekučných konaniach za totožných skutkových a právnych okolností, ako je to v práve posudzovanej ústavnej sťažnosti, čo preukazujú viaceré jeho rozhodnutia (napr. II. ÚS 185/2018, I. ÚS 281/2018, III. ÚS 276/2018, III. ÚS 177/2018, I. ÚS 74/2019). Pokiaľ sťažovateľka vo svojej argumentácii poukazuje na skoršie uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 45/2018 z 31. januára 2018, v ktorom ústavný súd zaujal opačný právny názor, keď odmietol ústavnú sťažnosť ako neprípustnú z dôvodu nevyužitia podania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v exekučnom konaní, ústavný súd dodáva, že dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo a právne porovnateľných veciach vyvoláva až rozhodovacia prax, ktorá sa ustálila po určitú dobu, a nie ojedinelé rozhodnutie vybočujúce z určitej línie rozhodovania, ako to bolo v prípade sťažovateľkou uvádzaného rozhodnutia ústavného súdu (tiež I. ÚS 312/2019).

38. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, sama osebe nemôže viesť k záveru o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojim vlastným (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02).

39. Ústavný súd považuje v zmysle uvedeného spôsob, akým najvyšší súd odôvodnil aplikovanie „nového“ ustanovenia o dovolaní v Exekučnom poriadku, za ústavne konformný a konštatuje, že mu nemožno vytknúť vady, ktoré by viedli k porušeniu sťažovateľkou označených práv. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu tak nevykazuje znaky arbitrárnosti a zjavnej nezlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, a jeho právne závery považuje ústavný súd za ústavne udržateľné.

40. Pokiaľ sťažovateľka spája porušenie svojich práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu s ústavnosťou aplikovanej právnej úpravy na jej vec, ústavný súd uvádza,

že pri rozhodovaní orgánov verejnej moci sa uplatňuje prezumpcia ústavnosti právnych predpisov až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o ich neústavnosti (III. ÚS 361/06) a v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je ústavný súd oprávnený rozhodovať o ústavnosti právnych predpisov, ich častí alebo niektorých ich ustanovení. Túto svoju právomoc môže uplatniť len v konaní o súlade právnych predpisov (IV. ÚS 2/08). Toto konanie môže začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom. Ústavná a zákonná úprava v konaní pred ústavným súdom ich koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom (II. ÚS 66/01, II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07), t. j. (ako už bolo uvedené) v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy (II. ÚS 59/2016).

Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd tvrdenou neústavnosťou označených ustanovení Exekučného poriadku nezaoberal.

41. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

42. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky (zrušenie napadnutých uznesení, priznanie trov konania) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu